FOR DEFENSE BUY UNITED STATES SAVINGS BONDS AND STAMPS

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING DAILY NEWSPAPER

NO. 63 CLEVELAND, O., TUESDAY MORNING, MARCH 17, 1942 LETO XLV. — VOL. XLV.

Japonci so bombardirali Avstralijo

Ameriški avijatičarji so sklatili tri japonska letala v boju severno od Avstralije. Japonci jemljejo vojaštvo iz Kitajske za napad na Avstralijo.

Washington, 16. marca. — Vojni oddelek naznanja, da je devet ameriških bojnih letal uničilo tri japonska letala v boju severno od Avstralije. Eno ameriško letalo je bilo izgubljeno, ko se je pilot namenoma zaletel v neko sovražno letalo. Boj se je vršil zadnjo soboto, ko je devet ameriških bojnih letal napadlo flotilo japonskih bombnikov, katere so spremljala bojna letala.

Canberra, Avstralija, 16. marca. — Danes je napadlo pristaniščе Darwin v severni Avstraliji 14 japonskih bombnikov. To je bil že četrti bombni napad na to važno pristanišče, katero so si Japonci očividno izbrali kot glavni cilj za invazijo.

Natančne posledice napada še niso znane, vendar zatrjujejo poročila, da so bombe napravile nekaj škode in da je bilo nekaj smrtnih žrtev. Prvič so Japonci bombardirali Darwin 18. februarja. Takrat je priletelo na pristanišče 100 japonskih bombnikov.

Da pa tudi zavezniki udarjajo nazaj, dokazuje poročilo vojnega ministrstva, ki pravi, da so težki ameriški bombniki včeraj razbijali nad Dili na portugalskem otoku Timorju, katerega so zasedli Japonci. Zavezniški bombniki so napadali tudi japonske baze na Novi Britaniji.

Nepotrjena poročila zatrjujejo, da so poslale Zed. države skupino podmornic proti japonski prometni zvezi.

Časopisi svarijo, da se bliža bitka za Avstralijo svojemu vrhuncu. Japonci so začeli jemati vojaštvo iz Kitajske, da ojačijo svojo armado za napad na Avstralijo.

Organizacija primorskih Slovencev je živahno na delu, da razširi delovanje po vsej deželi

Primorski Slovenci, ki so imeli tako uspešen shod predzadnjo nedeljo v Slovenskem domu na Holmes Ave., so kaj živahno na delu, da organizirajo v to udruženje Slovence po vsej Ameriki, tako Severni kot Južni. Odbor dela na obsežnih in dalekopoteznih načrtih, o katerih bomo od časa do časa poročali.

Prirejati namerava javne shode po naših naselbinah in v mesecu juniju bo priredil "dan primorskih Slovencev" v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

V nedeljo 22. marca, ob treh popoldne, se vrši javni shod v Slovenski delavski dvorani na Prince Ave. Nastopili bodo fini govorniki kot je Rude Trošt, Marian Urbančič, Joško Penko in drugi.

V nedeljo za tem bo pa prirejen enak shod v SDD na Waterloo Rd. Pozneje bodo shodi tudi v drugih slovenskih naselbinah.

Narod je vabljen, da se teh shodov polnoštevilno udeleži. Od teh shodov je veliko odvisno pereče vprašanje primorskih Slovencev.

V poslanski zbornici je predlog, ki omejuje vojne dobičke in odpravlja omejitev delovnih ur

Washington. — Poslanec Howard Smith, demokrat iz Virginije, je vložil v poslanski zbornici predlog, glasom katerega naj bi se prepovedalo vse vojne dobičke nad 6% in odpravilo federalno postavo, ki določa delovni teden 40 ur.

Smith je avtor predloga, ki naj bi odpravil vse stavke v vojni industriji in ki je bil že davno sprejet v poslanski zbornici, pa je obtičal v senatu.

Smithov predlog govori, naj bi ne bilo nobene meje delovnih ur in noben posameznik naj bi ne dobil od vlade odškodnino za delo časa in pol. Dalje govori predlog, da naj ima vsak ameriški državljan pravico do dela, ne da bi se od njega zahtevalo članarine v kaki organizaciji (uniji).

Nobena družba, govori dalje predlog, ne bi smela napravljati izredne dobičke od vojnih naročil in vse pogodbe, postave in dogovori, ki so v nasprotju s točkami v predlogu, naj bi se suspendirale za časa vojne.

Danes bo žrebanje

Nocoj ob šestih bodo v Washingtonu žrebali one, ki so se registrirali za vojaško službo 14., 15 in 16. februarja. Naborne komisije so dale vsakemu teh serijalno številko in v Washingtonu jih bodo vlekli. Oni, katerih številke bodo najprej dvignjene, bodo prvi klicani k vojakom.

SLOVENSKI DIJAŠKI KLUB NA CENTRAL ŠOLI BO PODAL NARODNI PROGRAM

V petek večer 20. marca ob 8:15 bo v avditoriju Euclid Central šole podan zanimiv narodni program, katerega bo izvajal slovenski dijaški klub Program bo obstojal iz treh delov. Prvi del bo koncert, podan po Frank Muza in njegovim tamburaškim orkestrom Blue Danube. Orkester bo igrgal slovenske in hrvaške narodne melodije.

Drugi del programa bo pokazal starokrajske običaje ob času ženitve. V prvem delu bo povorka svatov v cerkev, v drugem pa ženitovanjska pojedina. Svatje bodo peli slovenske narodne pesmi in plesali narodne plese.

Kot zadnji del programa bo pa nastopil pevski zbor Euclid Central šole pod vodstvom John Becka, ki bo podal "balado za Amerikance."

Vlogo neveste bo imela Rose Noda, ženina pa Frank Ivančič. Na svatovščini bo igral na harmoniko Bill Peklaj. Narod je prav prijazno vabljen k temu zanimivemu programu.

Pri nabiranju doneskov za ameriški Rdeči križ se naše ženstvo odlikuje

V 32. vardi je ženstvo zelo aktivno pri nabiranju doneskov za ameriški Rdeči križ, a še posebno se pri tem odlikuje naše slovensko ženstvo. Pohvaliti moramo zlasti dve, ki sta se še posebno izkazali, namreč Mrs. Frances Perko in Miss Valerie Turek. Svojo predpisano kvoto sta daleč prekosili. Naloženo jima je bilo, naj nabereta vsoto $1,500, pa sta nabrali že $5,000.

Interesantno je, kako sta bili uspešni v tovarni Thompson Aircraft Products Co., kjer sta nabrali $1,242.81. Ne samo, da sta tam nabirali podnevi, ampak sta se podali na kolekto tudi o polnoči, k nočnem šihtu, da jima ni nihče "ušel." Vsa čast zavednima Slovenkama pri tem humanitarnem delu.

Nov, silen mraz pomaga ruski armadi proti nacijem

London, 16. marca.—V silnih snežnih viharjih udarja ruska armada na Nemce vzdolž vse fronte. Nemci sami priznavajo, da so Rusi prebili njih linijo nekje na osrednji fronti in da so Rusi z večjo silo napadli tudi na Krimu.

Potem, ko je bilo nastopilo že južno vreme začetkom marca, je iznova pritisnil mraz. Na Krimu poročajo o 13 stopinjah pod ničlo ,na centralni fronti 22 in na severni fronti 31 stopinj pod ničlo. Severovzhodni veter je nakupičil toliko snega, da niti sani ne morejo nikamor na severni in srednji fronti.

Iz Stockholma poročajo, da so ruski padalci vzeli na osrednji fronti utrjeno postojanko za nemško linijo.

Ameriški vojak obtožen vohunstva

New York. — Peter Franz Erich Donay, vojak v ameriški armadi in Richard Friederich Fruendt iz Bronxa, sta bila aretirana po ameriški tajni policiji. Obtožena sta, da sta izdajala važne obrambne informacije nemškim agentom.

Frank Vesel — 60 letnik!

Danes praznuje naš splošno znani in spoštovani slovenski trgovec Frank Vesel 60-letnico rojstva. S svojo pridno ženko Albino vodita grocerijo in mesnico na 787 E. 185. St. Frank je pri teh letih še čvrst, samo z nogami pride včasih malo v navzkriž. V svojih najlepših letih je bil priznan kot najmočnejši med Slovenci v Clevelandu in z ogromnimi volovskimi plečeti se je kar igral gor in dol po stopnicah. Številni prijateljem in znancem se pridružujemo tudi mi in mu želimo še mnogo let ljubega zdravja. Bog Te živi, Frank!

"Heil Hitler" — šest mesecev zapora in $1000 globe

John Wieland je bil aretiran, ker je v javnem prostoru vpil "Heil Hitler." Federalni sodnik Freed ga je obsodil na šest mesecev ječe in $1,000 globe, ker se ni registriral kot sovražni tujec. Wieland, ki prebiva 35 let v tej deželi, je izjavil, da bi bil pri volji boriti se za Nemčijo, a ne za Zed. države.

Radijska brzojavka iz Moskve

Naš urednik je prejel včeraj iz Moskve, Rusija, brzojav po radiju, v katerem naznanja vseslovanski odbor, da se bo vršila 4. in 5. aprila vseslovanska radijska seja v Moskvi. Namen te seje je, da se še bolj utrdi solidarnost slovanskih narodov v njih borbi proti skupnemu sovražniku—hitlerizmu.

Brzojavka je bila oddana v Moskvi v nedeljo in nosi podpis Zdenka Nejedlija kot podpredsednika in Anatoly Lavrentijeva kot tajnika.

Župan Lausche svetuje governerju, naj kupi za preostanek bonde

Clevelandski župan Frank J. Lausche je v pismu svetoval chijskemu governerju Brickerju, naj investira $20,000,000 preostanka v državni blagajni v obrambnih bondih. Za obresti, ki bi jih država dobila na ta način, naj bi se pomagalo mestom vzdrževati akcijo za civilno obrambo. Ako so bondi dobra investicija za publiko, je gotovo dobra investicija tudi za državo, je svetoval Mr. Lausche governerju.

Župan je rekel, da izkazuje država $37,000,000 balance, od katere vsote je več kot $20,000,000 brez določenih namenov, se ne rabi in ne nosi nobenih obresti

Governer Bricker je ročno izjavil, da se ne misli ravnati po nasvetu župana Lauscheta in da bo denar ostal kjer je.

Angleži že napisom več ne verjamejo

London. — Kadilci v Liverpoolu so tako navajeni na pomanjkanje tobaka, da niti ne verjamejo več, da bi se moglo kje kupiti kako večjo količino cigaret. Kadilci morejo kupiti v tobakarni največ 10 cigaret. To se pravi, če jih tobakarna sploh ima. Oni dan je neka tobakarna v Liverpoolu obesila na vrata napis: "Tukaj so naprodaj cigarete!" Ljudje so čitali napis, se turobno nasmehnili in šli naprej. Noben ni verjel, da bi napis govoril resnico.

K vojakom

Jutri odide v armado Strica Sama že drugi od bratov Špeh, ki vodijo grocerijo na 1102 E. 63. St. Zdaj odide William, njegov brat Anthony se nahaja pa pri zdravniškem koru v St. Antonio, Texas. Williamu želimo vso srečo v vojaškem stanu.

Dalje odide jutri k vojakom John J. Dolenc, sin Mr. in Mrs. Joseph Dolenc iz 1131 E. 63. St. Želimo mu srečo in zdravja.

V pondeljek 23. marca pa odide k vojakom Frank Leskovec, sin Mrs. Frances Leskovec iz 16214 Grovewood Ave. Vse najboljše, Frank!

Prva obletnica

V sredo ob sedmih bo darovana v cerkvi sv. Vida sv. maša za pokojno Pouline Lekše v spomin prve obletnice njene smrti. Sorodniki in prijatelji so vabljeni.

Pes se je zatekel

Sinoči se je izgubil mal pes rujave barve, ki sliši na ime Trinki. Prosi se, da se ga pripelje na 1031 E. 71, St.

Jugoslovanske žene so se pridružile četnikom za osvoboditev domovine

Nemški generali že sami ne verjamejo več v zmago, trdi vodja Čehov, Beneš

London. — Predsednik češke vlade v ubežništvu, dr. Edvard Beneš, je govoril po radiju češkemu narodu ter izjavil, da nemški generali že sami ne verjamejo več v zmago Nemčije in ki pravijo, da more samo še čudež rešiti Nemčijo.

Dr. Beneš je napovedoval nemško spomladansko ofenzico proti Rusiji kot zadnje razočaranje nemških generalov. "Čeprav bodo imeli morda Nemci nekaj uspeha v začetku te ofenzive," je izjavljal dr. Beneš, "pa se bo na jesen zrušil ves nemški vojaški in politični sistem," je rekel Beneš.

"Ta katastrofa za Nemčijo mora priti najkasneje prihodno pomlad. Japonska ne bo mogla pomagati Nemčiji, pa najsi bi tudi na pomlad napadla rusko Sibirijo. Ko bo enkrat strta Nemčija, bodo zavezniki udarili na Japonsko.

"Nazijski imperij je danes prav v takem položaju, kot je bil habsburški leta 1918," trdi Beneš, "in zmaga ter vstajenje češkega naroda ni več daleč."

Poljaki se boje, da bodo morali po vojni sami voditi pogajanja z Rusijo

London. — Premier poljske države v pregnanstvu, general Vladislav Sikorski, namerava v kratkem priti v Zed. države, kjer se bo posvetoval s predsednikom Rooseveltom. Kot se splošno govori v Londonu, bi bili Poljaki že zdaj radi na jasnem, če se bodo morali po sedanji vojni sami pogajati glede meje z močno, zmagovito Rusijo, ali jim bodo pri tem pomagali tudi zavezniki.

Ko je bil Sikorski v Moskvi, je hotel Stalin načeti razgovor glede mej. Sikorski ga je opomnil, da se bo o tem razpravljalo šele po vojni, kot se glasi sedanja pogodba med Rusijo in Poljsko. Poljaki se boje, da si bo Rusija lastila mnogo poljske zemlje, zato si hočejo že zdaj zagotoviti kako obljubo od Roosevelta.

Nov grob

Za srčno hibo je umrl Anthony Fabianovich, rodom iz Dalmacije, star 45 let, oženjen, soproga in en sin se nahajata v stari domovini. Rajni je bolehal zadnje tri leta, nahajal se je v zavodu za ostarele 1701 Lakeside Ave., poprej je delal na WPA. Tukaj zapušča brata Andreja, ki se nahaja na 6004 Wade Park Ave. in ki bo skrbel, da bo rajni imel dostojen pogreb. Pogreb se bo vršil v četrtek ob 9 v cerkev sv. Pavla na E. 40. St. in St. Clair Ave. Truplo se nahaja v kapeli A. Grdina in Sinovi.

V bolnišnici

Mrs. Antoinette Vehovec, soproga councilmana 32. varde, Mr. Anton Vehovca, se je morala podati v mestno bolnišnico. Deli so jo na opazovalnico in je v prav resnem stanju. Obiski niso dovoljeni.

Tajna radijska postaja v Jugoslaviji poroča o spopadih četnikov z Nemci in Italijani. Iz Litije, Brežic in Krškega so izselili že vse naše ljudi.

New York, 15. marca. — Tajna radijska postaja generala Draže Mihajloviča poroča jugoslovanski vladi v London, da nemške in italijanske armade z novimi silami napadajo uporniške čete po Jugoslaviji. Dalje poroča radijo, da se je mnogo jugoslovanskih žena pridružilo četnikom, katerim pomagajo v boju za osvoboditev domovine.

Radijsko poročilo navaja mnogo slučajev revolte proti osišču v Jugoslavijo in o represalijah, ki jih izvajajo Nemci in Italijani nad slovenskim, srbskim in hrvatskim prebivalstvom.

Vojaška sodnija je, na primer, v Ljubljani obsodila 69 Slovencev, katere je obtožila propagande in napadov na italijanske vojaške naprave in na vojake same. Osemnajst od teh jih je bilo obsojenih na smrt, kot zatrjuje radijsko poročilo, od katerih so jih dvanajst takoj usmrtili, 48 jih je bilo pa obsojenih v dolgotrajno ječo, med temi nekaj v dosmrtni zapor ob težkem delu.

Glasom poročila te tajne radijske postaje, so bili izvedeni v zadnjih tednih napadi na italijansko garnizijo v Ložu ter železniško postajo Verd pri Borovnici. Postajo so slovenski četniki porušili ter uničili tanke z gazolinom ter pri tem ubili mnogo italijanskih vojakov. Radi tega čina je bilo ustreljenih 39 Slovencev.

V Bosni so četniki napadli italijansko kolono, ki se je vozila z vlakom iz Bileče v Nikšič. Četniki so zaplenili motorna vozila in mnogo municije ter razdrli progo.

Radijo tudi poroča, da je pobegnilo k Rusom mnogo hrvatskih vojakov, ki jih je poslal Pavelič prisilno na rusko fronto.

Dalje poroča tajni radijo, da so Nemci izpraznili vse slovensko prebivalstvo iz Litije, Brežic in Krškega, kamor so potem naselili Nemce, ki so že začeli graditi razne tovarne.

Vlada bo gradila novo tovarno v Ohio

Washington. — Poslanec Smith iz države Ohio naznanja, da je vojni oddelek pooblastil zgraditi novo tovarno v Ohio, ki bo veljala več kot $5,000,000. Podrobnosti še niso znane.

Avtobusni vozni red

Councilman Anton Vehovec naznanja, da je na 185. cesti sledeči nov avtobusni red. Do 2:00 zjutraj je regularni vozni red. Potem pa vozijo busi od 185. ceste in Lake Shore Blvd. ob 2:30, 3:30, 4:30 in 5:30. Potem je pa zopet regularni red. Od Mayfield in Nobel Rd. vozijo busi v to smer po drugi uri zjutraj: Ob 2, 3, 4, 5. Potem pa zopet kot regularno. Tako ima zdaj ta kraj avtobusno postrežbo 24 ur na dan.

Silen vihar je divjal včeraj preko 6 držav

Poročila prihajajo, da je včerajšnji vihar, ki je divjal preko šest osrednjih in južnih držav ubil najmanj 100 oseb, ranil jih pa nad 650. Na tisoče poslopij je tornado porušil.

Najbolj je bila prizadeta država Mississippi, kjer poročajo 70 mrtvih in več kot 500 ranjenih. Iz Illinoisa poročajo o 20 mrtvih in 170 ranjenih, iz Kentucky o 14 mrtvih in 11 ranjenih, iz Tennessee poročajo o 11 mrtvih. Vihar je podiral drevje, rušil poslopja in trgal telefonske in brzojavne žice.

Ameriška podmornica je potopila japonsko ladjo

Washington. — Mornariški oddelek naznanja, da je neka ameriška podmornica potopila japonski tovorni parnik v japonskih vodah, v bližini Filipinov je bil pa potopljen japonski oljni tanker 3,000 tonaže.

Ta škoda, povzročena sovražniku, je dodatna oni, dozdaj sporočani. Kot dozdaj poročano, so ameriške bojne sile potopile ali poškodovale Japoncem že 150 ladij.

Misijon v Collinwoodu

Kot naznanja farno vodstvo slovenske župnije Marije Vnebovzete na Holmes Ave., se bo vršil v fari od 22. do 29. marca misijon. Vsi Slovenci, ki živite v Collinwoodu in okolici, ste najvljudneje vabljeni, da se ga gotovo udeležite!

Popravek

Ko smo poročali, da je avanziral za korporala slovenski fant Joseph J. Brodnick, smo napisali, da je sin Joseph Brodnicka. Pravilno bi se moralo pa glasiti, da je sin družine Mr. in Mrs. John J. Brodnick iz 6207 Carl Ave.

Sedma obletnica

V sredo ob 6:30 bo darovana v cerkvi sv. Vida sv. maša za pokojnim Joseph Cimpermanom v spomin sedme obletnice njegove smrti. Sorodniki in prijatelji so vabljeni.

Za obrambo domovine

Samostojno podporno društvo sv. Alojzija v Newburgu je kupilo za $100.00 obrambnih bondov. Vsa čast!

ZANIMIVE SLIKE V COLLINWOODU

V petek večer 20. marca bo Mr. A. Grdina kazal v dvorani poleg cerkve Marije Vnebovzete na Holmes Ave. sliko Pasijon. Začetek bo takoj po cerkveni pobožnosti, točno četrt čez osem. Slika Pasijona je združena s sliko križevega pota in primernimi cerkvenimi pesmimi.

Slika je zelo primerna za ta postni čas in vsak faran naj bi se potrudil, da jo vidi. Vstopnina bo samo 10 centov. Po tej sliki bodo pokazane pa še razne druge zanimive slike in sicer bo med drugimi tudi nova slika z bojev na Ruskem.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME
SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
JAMES DEBEVEC, Editor
6117 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio.
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko in Kanado na leto $5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto $7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta $3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta $3.50
Za Cleveland, po raznašalcih: celo leto $5.50; pol leta $3.00
Za Evropo, celo leto $7.00
Posamezna številka 3c

SUBSCRIPTION RATES:
United States and Canada, $5.50 per year; Cleveland, by mail, $7.00 per year
U. S. and Canada, $3.00 for 6 months; Cleveland, by mail, $3.50 for 6 months
Cleveland and Euclid, by carrier $5.50 per year, $3.00 for 6 months
European subscription, $7.00 per year.
Single copies, 3c

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1878.

83 No. 63 Tue., March 17, 1942

Izza kulis v Washingtonu

(Za Ameriško Domovino poroča kongresnik Stephen M. Young)

Naša vlada je v teku časa napravila mnogo napak, toda ko je državni tajnik Seward kupil od Rusov Alasko za sedem milijonov dolarjev, to ni bila napaka. Ruski car je bil tako prežet ideje, da se mora rešiti tistega "kosa ledu," kot je mislil da je, da je pooblastil svojega ministra prodati Alasko tudi za pet milijonov, če ne bo drugače. Naša vlada pa ni oklevala. Ponudeno ceno je brez pomisleka sprejela in Alaska je postala velika aktiva za našo deželo. Toda še nikdar ni bila Alaska toliko vredna za varnost naše dežele kot je danes.

S tem, da so Japonci na bojnem pohodu na Pacifiku, ste lahko zagotovljeni, da ni več daleč čas, ko bodo naši bombniki z oporišč na Aleutskih otokih, ki so podaljšek Alaske in ki so bili tudi v kupni ceni z Alasko, napravili vizite pri japonskih tovarnah, smodnišnicah in pristaniščih. To bo najlažji način dobiti nazaj otoke Guam, Wake in drugo izgubljeno ozemlje pri mirovni konferenci, ki bo prišla.

Ti otoki so stopnice iz zahodne hemisfere v Azijo. Kadar bo naš narod začel pošiljati letala preko Japonske in ko bodo naši bombniki deževali uničevanje in smrt direktno na japonska mesta, bodo začeli vojni mogotci prosjačiti za premirje. Edino ofenzivna akcija pridobi zmago.

Če bi začeli Japonci groziti z invazijo zahodne obale Zed. držav, bo naša prva obrambna linija v Alaski. Japonci bi morali najprej zasesti oporišča v Alaski, kot Aleutske otoke, Kodiak in Sitka, predno bi se drznili napasti Kalifornijo ali katerikoli del Zed. držav. Od Aleutskih otokov do najbližjega japonskega oporišča je samo 750 milj.

Do septembra bo ameriška produkcija bombnikov taka da se bo čudil svet in da se bomo čudili mi sami. Japonci bodo potem doživeli nekaj presenečenj, ker 750 milj ali pa 2,000 je za naše zračne orjake pravcata igrača. Alaska bo služila za začetno točko ofenzive proti Japonski.

Zato pa ne smejo Zed. države nič odlašati z gradnjo deželne ceste preko Kanade do Alaske. Prej se je Kanada protivila taki cesti, ki je nadvse važna za prevoz municije, potrebščin in orožja v Alasko.

*

Vzrok, da nimamo še deželne ceste iz države Washington preko Kanade do Alaske, je največ kanadska vlada, ki je delala ovire za gradnjo take ceste. Taka cesta je silno važnega pomena. Kolikor damo mi pomoči Kanadi in njeni materi Angliji, bi človek mislil, da bo Kanada vesela, če bomo zgradili hodnik iz Amerike do Alaske. Ne samo, da ni hotela Kanada nič slišati o kaki mednarodni deželni cesti preko njenega ozemlja, ampak ni hotela nič slišati tudi o tem, da bi leteli naši bombniki po najkrajši poti do Alaske, ki vodi nad Kanado. Šele zadnje čase kaže Kanada nekaj volje za to.

Da se ne pozabi. . .

Na 15. aprila 1919 je uradni časopis "Osservatore Triestino" objavil ukaz vojaškega poveljstva, da se more v teku 15 dni zamenjati ves avstrijski denar. Ta rok je bil veliko prekratek, zlasti za prebivalstvo na deželi, da bi moglo pojmiti važnost tega ukaza. Vrhu tega je bil objavljen ukaz samo v italijanščini, tako da je bilo mnogo ljudi nepoučenih o tem, zlasti pa v Istri, kjer so bile slovanske občine upravljane po italijanskih komisarjih. Posledica tega je bila, da je ravno najrevnejši del prebivalstva zamudil rok in ni zamenjal kakih dvajset milijonov kron.

Slovenci in Hrvati so v Julijski Krajini po večini mali posestniki. Po letu 1848 se je pričelo med njimi, zlasti po Istri, z naporom za ekonomsko samostojnost, da se reši slovansko prebivalstvo iz rok italijanskih plutokratov, ki so živeli po mestih in ki niso hoteli priznati svojim slovanskim najemnikom niti političnih, niti kulturnih pravic. Vsled tega je bilo ustanovljenih izdatno število kmetijskih zadrug še pred vojno. Po vsej deželi so se razpredle takozvane rajfajznovke (posojilnice) zadružne mlekarne, zadružne prodajalne, da se pomaga slovanskemu prebivalstvu do gospodarske osamosvojitve.

Te zadruge so bile organizirane v dve centralni federaciji, ena v Trstu, ena v Gorici. Goriška federacija, ki je bila ustanovljena leta 1903, je imela 170 zadrug, 70 od teh je bilo posojilnic, ki so imele 47,000 članov. Skoro vsa mlekarska industrija teh krajev je bila v rokah te federacije. Tržaška federacija je imela 140 zadrug, 86 od tega posojilnic ter je imela 45,000 članov.

Od časa okupacije naprej so bile slovanske zadruge izpostavljene raznim šikanam od strani oblasti, ki niso znale ali niso hotele razločevati med ekonomsko zadrugo in kulturno organizacijo, zato so imele oblasti predsodke napram zadrugam zgolj iz narodnega sovraštva. Prepovedane so bile letne delniške seje, nadzornike so pa celo zaprli. Naj navedemo samo en slučaj.

Hrvatska hranilnica in posojilnica v Pulju je sklicala za 22. oktobra 1922 letno delniško sejo. Policija je dala za to posebno dovoljenje. Vendar je udrlo kakih 50 fašistov v dvorano, kjer so napadli zbrane Hrvate ter jih mnogo pobili na tla. Policija je previdno ostala zunaj dvorane, dokler fašisti niso odšli.

BESEDA IZ NARODA

Moje počitnice

PIŠE JOS. MOHAR

(Nadaljevanje)

V času bivanja v Clevelandu v teh počitnicah, sem imel precej časa, zato pa sem šel večkrat k maši k sv. Vidu. Tu sva se po maši dobila z mojim starim znancem Tonetom Kostjančičem. Povabil sem ga in stopila sva malo v slovensko gostilno Mr. Jos. Smoleta na Glass Ave. Tam sva se pogovorila o različnih stvareh, kajti zanimalo me je in želel sem kaj več zvedeti o mojih bivših sodelavcih, s katerimi smo pred leti delali skupaj v tovarnah.

Ker je bilo v gostilni tudi več poznanih, so me kaj hitro pričeli izpraševati, kako je kaj pri nas na farmah. Jaz sem jim seveda odgovarjal, kar sem pač vedel o različnih vprašanjih, pa se oglasi Mr. Smole in pravi: saj tam v Montani ni nobenih farm. Na to pripombo Mr. Smoleta nisem nič odgovoril, ker sem vedel, da Mr. Smole ne ve dosti o naši Montani in njenih farmarjih. Vem, da je bil Mr. Smole na obisku pri svojem bratu v East Heleni. Tudi jaz sem bil tam, predno sem šel v Cleveland, sem bil šel tja obiskat mojega sina Lojzeta, ki je tam zaposlen pri plumberskem delu. Torej sem bil samo 7 milj stran od East Helene in tam je res precej drugačno kot pa v naših krajih, zato pa tudi nisem zameril Mr. Smoletu, ko je rekel, da v Montani ni farm, ker tam res tako izgleda. Drugače pa moram prav pohvaliti Mr. Smoleta, ki vam natoči jako velik kozarec pive; če ste žejni, le stopite v njegovo gostilno, pa boste videli, da boste pošteno in točno postreženi.

Domov grede sem se bil pa malo ustavil pred North American banko. Ko me je zagledal Tone Grdina, je takoj pustil vse delo in me povabil v svoj urad. Z Mr. Tonetom Grdina sva si bila vselej prijatelja in to še tedaj, ko sem jaz bival stalno v Clevelandu. Vedno sva se imela kaj novega pogovoriti. Podala sva si roke, izrekel mi je prisrčno dobrodošlico ter hitel povpraševati, kako je kaj pri nas v Montani. Povedal sem mu, da smo še precej zadovoljni do sedaj in kako bo za naprej, pa ne vemo. Takoj sva se dogovorila s Tonetom, da me bo nekega večera obiskal, kajti tak čas sem bil navadno doma. Povedal mi je, da bo prinesel pokazat nekaj svojih slik. Florenc, soproga našega Jožeta je bila tako vesela te novice, da je bila skoro ves dan pri telefonu in vabila prijatelje in prijateljice.

Naslednji večer, ki je bil določen za kazanje slik in še preden je prišel Mr. Grdina, je bilo že toliko ljudi, da se še nismo imeli kam vsesti vsi. Ko je prišel Mr. Grdina, je kar hitro postavil tiste svoje inštrumente na pripravljen prostor. Ni vzelo dosti časa in že je bilo vse pripravljeno za slikovno predstavo. Kar nas je bilo Slovencev, smo prav dobro razumeli pomen slik, a ker pa je bilo tudi nekaj drugih, je pa Tone pojasnil pomen slik. Ta predstava je bila precej dolga in kar nas je bilo takih, ki smo prišli iz starega kraja, so nas te slike zopet odpeljale za par ur v našo staro domovino, kar pa je bilo med nami tujcev, so pa tudi občudovali krasoto naše lepe stare dmovine. Tako smo imeli vsi skupaj kaj lep užitek od tega večera.

Mr. Grdina nam je to pokazal popolnoma brezplačno in zato pa se Tonetu tudi jaz prav iz srca zahvaljujem v imenu vseh, ki smo bili tedaj navzoči. Predno pa je Tone odšel domov, me še pokliče in pravi, da naj bova za naslednji dan z Mrs. Mohar pripravljena, da naju bo odpeljal in pokazal Jugoslovanski kulturni vrt. Vse se je zgodilo, kakor nama je bil naročil. Odpeljali smo se in Tone nama je razkazal in še slikal naju je. Kulturni vrt se mi je jako dopadel, ker je po mojem mnenju zelo velikega pomena za Slovence in to ne samo za one živeče v Clevelandu, ampak za vse Slovence v Zed. državah.

Ogledoval sem si spomenik škofa Friderik Baraga in pri tem mi je prišla na misel knjiga "Dušna paša," katero je spisal on in ki smo jo imeli še pri nas doma. Pisana je bila še v starotisku. Tudi tega sem znal čita v mojih mladih letih, ko sem še hodil v šolo. Ker pa Tone ni imel preveč časa, smo se od tu odpeljali naravnost domov. Dostikrat premišljujem o tem našem narodnem delavcu, koliko piše, koliko časa izgubi in vse to v korist naroda, a pri tem se nikdar ne utrudi, še vedno deluje kar naprej. Zato pa bi bilo priporočljivo, da bi naši rojaki tudi vpoštevali njegovo trgovino, da bi tako dobil vsaj nekaj priznanja za svoj trud.

Tone mi je bil tudi poslal koledar njegove tvrdke, da me bo spominjal na Cleveland. Na tem mestu mu izrekam iskreno zahvalo za vse usluge, ki nama jih je izkazal v času najinega bivanja v Clevelandu. Ker nisem hodil na daljše obiske sem bil t i s t i čas večinoma doma, vročina je bila t e d a j na višku. Tako je bilo tisti čas najbolj primerno sedeti doma poleg ledenice in počasi odpirati steklenice, v katerih je bila tista hladilna pijača, ki tako prav pride v vročini in s katero si človek vsaj malo ohladi neznosno žejo. Zaloge je bilo vedno dovolj, zato je skrbela Mrs. Florenc Mohar, ki je bila "boss" ledenice.

Se reče, saj ni bilo posebnega truda s tem, ker ni bilo treba nič drugega, kakor poklicati po telefonu, pa so takoj Potokarjevi možje prinesli vsega. Kdo je plačal, tisto pa ne vem, ker je pač taka navada, da kdor kliče, naj pa še plača. Tako je tudi bilo. Jaz sem imel dosti dela, da sem sproti pospravljal prazne steklenice, ki so ležale po tleh. Se reče, saj jih nisem sam praznil, pri tem sta mi pomagala tudi Jože in George, ki sta kaj rada imela opravilo pri ledenici. Radi tega sem imel vedno dovolj dela, če sem hotel držati vse v redu, da nisva s hišnim "bosom" prišla kaj navzkriž. Da ni prišlo do kakšne zamere med nama, zato sem pa moral skrbeti, da je bilo vedno vse v redu. Tako je šlo vse lepo gladko naprej.

Bilo je že pozno popoldne nekega dne, ko zazvoni telefon in ker jaz nisem imel pri telefonu ničesar odpravit, zato je sinova hčerka Florenc odgovarjala, kadar je bilo treba. Povedala mi je, da je telefon za me in da Mr. in Mrs. Andrej Tekauc želite, da bi midva z mojo soprogo prišla na njihov dom. Ker pa Jožeta ni bilo doma, zato tudi nisva mogla nikamor. Želel pa sem si videti stare znance in rekel Florenc, da naj jima pove, da je najbolje, da ona dva prideta k nam. Tako je bilo O. K.

Kmalu sta jo primahala Mr. in Mrs. Andrej Tekauc. Ko sta vstopila, Andrejca skoro ne bi bil poznal, a poznal pa sem Mary, ki je še skoro prav taka, kot tedaj, ko sem jo zadnjič videl in to je bilo pred nekako 25 leti. Ona se ni dosti spremenila, čeprav je mati večih otrok, pa še vedno izgleda kot kakšna dekle. Ko smo se malo pogovorili o naši preteklosti, pa nas povabi Andrejc, da bi šli malo v Slovenski narodni dom. Hotel mi je pokazati notranjost doma. S tem sem bil jaz popolnoma zadovoljen, ker sem si že večkrat želel seznaniti se tudi z notranjostjo doma, katerega prej še nikdar nisem videl znotraj.

Mr. Tekauc je tudi v gospodarskem odboru doma in zato mi je tudi še bolj lahko razkazal vse poslopje. Ko smo stopili v klubove prostore, me je najprej predstavil tajniku doma, Mr. Tavčarju. Potem mi je pa Mr. Tavčar rekel, da naj pridem zjutraj naslednjega dne, da mi bo dal tudi spominsko knjigo Slovenskega narodnega doma na St. Clairju, žal pa da je nisem šel iskat. Mr. Tekauc mi je razkazal vse notranje prostore doma, kar sem z največjim začudejem ogledoval vso lepoto notranjosti doma.

Ko pa sva si vse ogledala, sva pa spet krenila v klubove prostore, kjer sva jih še vsak en par izpila, nato smo se zopet podali domov. Pri tem naj pripomnim, da je bila in je še tudi Mrs. Tekauc vedno aktivna pri narodnem domu. Čestitam!

Moj voznik, ki me je pripeljal iz Montane, me je večkrat obiskal in vsakokrat me je vpraševal, kdaj bom prišel obiskat tudi njegovega očeta in mater. Ko me je bil zadnjič obiskal, je zopet ponovil vprašanje. Povedal sem mu, da kadar ima čas pa naj kar pride po naju, kajti kmalu se bova morala odpraviti na pot proti Montani. Jože mi je povedal, da ima ravno čas in da naj kar greva z njim. Odpeljal naju je na svoj dom, kjer mu živita še oče in mati, to je, tam na Giddings Rd. Prisrčno smo se pozdravil in takoj se je zasukal pogovor o najrazličnejših stvareh. Mr. Gornik je pa med tem tudi prinesel dobrega vina "tam od zida."

Gornikova sta še prav dobro pri moči in dobrem zdravju. Imajo lepo dvonadstropno hišo na prav lepem prostoru, ki je vsa obdana z drevjem, da je prav prijetno bivati v takem stanovanju. Mr. Gornik mi je tudi povedal, da je bil večji del zaposlen "Solini," kjer je kaj naporno delo. To sem mu tudi rad verjel, ker sem že sam večkrat gledal tam za delom, pa ga nikdar nisem dobil. Gornikova sta morala oba trdo delati, da sta prišla do tega kar danes imata in pri tem pa sta vzgojila tudi več otrok. Ker so pa otroci že sedaj vsi odrasli, zato tudi upam, da vama otroci kaj pomagajo na stara leta. Prav lepo se zahvaljujeva Gornikovim za vso postrežbo in želiva, da bi se še kedaj srečali v tem življenju.

(Dalje prihodnjič.)

Primorski Slovenci upoštevajo

Kot naročnica Ameriške Domovine že zadnjih 15 let ne morem drugače, kot da se vam zahvalim za pojasnila, ki ste nam jih dali primorskim Slovencem glede registracije Ameriki sovražnih tujcev. Ko sem prečitala Ameriško Domovino in vsa pojasnila v njej, sem bila popolnoma mirna glede te zadeve.

Dokler bomo imeli take časopise med nami in take osebe, ki se za nas potegujejo, ne bo še vsega konec. Kakor veste, mi sami nimamo nobene besede tukaj, ker nismo še ameriški državljani. Zato se vam pa priporočamo, da nas še zanaprej zastopate vse primorske Slovence. Saj smo po večini dobri in delavni ljudje in vselej sto odstotno za Ameriko. Vselej in povsod pomagamo s tem, kar moremo za napredek te naše nove domovine, ki nam je dala zavetja v tej hudi uri pred našim največjim zatiralcem slovenskega naroda.

Noben človek tega ne občuti tako, kot tisti, ki je vse to preganjanje in trpljenje prestal in okusil na svoji lastni koži — biti Slovenec z dušo in telesom, pa vas hočejo primorat vaši lastni bratje, da bi se zapisali za Italijane in za sovražne tujce te dežele. To boli, boli do kosti.

Do sedaj sem vedno imela dobro besedo za Ameriško Domovino, kjer mi je prilika nanesla, a od sedaj naprej pa bom kar naravnost agitirala zanjo, posebno pa še med Kraševci. Zadnjih par dni sem imela priliko opazovati, kako so nekateri obžalovali, ker niso bili naročniki Ameriške Domovine in so hodili k meni za pojasnila in me izpraševali, če je res Ameriška Domovina za nas. Morala sem jim povedat, da je resnica in da se z zaupanjem obračamo do vas. Vas pozdravlja zvesta naročnica,

Antonia Repič,
primorska Slovenka.

—o—

Ni maral zobozdravnika

James Shamrock Morrisey, železniški delavec iz Elkhorna v Wisconsinu, je čutil neki poseben odpor do zobozdravnikov. Tako si je izdelal svojo posebno metodo, da bi si izdrl bolezi zob.

Privezal ga je na močno nit, drugi konec je pritrdil k zadnjemu vozu nekega tovornega vlaka, ki se je pripravljal na odhod. Ta patent bi bil gotovo učinkovit, da se Morrisey ni v zadnjem trenutku ustrašil. Namesto da bi v trenutku, ko se je vlak zganil, obstal, je začel teči kakor nor za njim. Na ta način je sicer za kratek čas preložil bolestni trenutek, na zadnje pa se je spotaknil in padel. Tedaj mu je potegnilo zob iz ust, a obenem si je zlomil tudi nogo. V bodoče Mr. Morrisey železniškemu vozu gotovo ne bo dajal prednost pred zobozdravnikom.

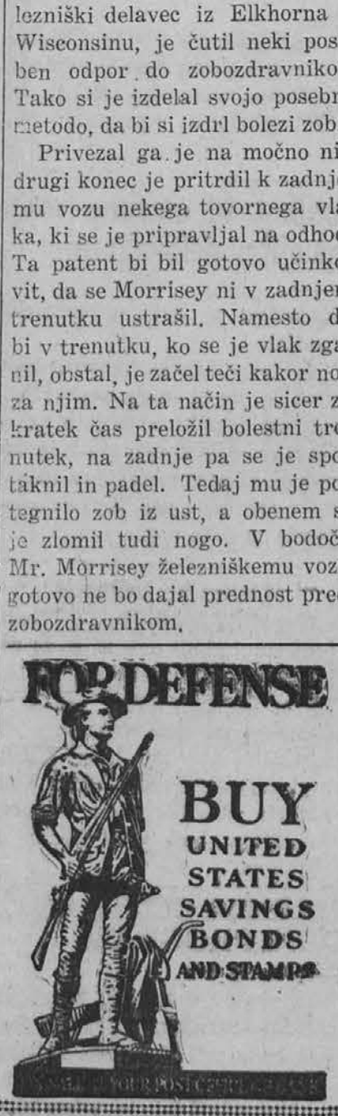

DEKLETA IN ŽENE!

Če želite fino STERLING suknjo ali obleko za VELIKO NOČ, naročite isto sedaj direktno iz tovarne, katere dobite pri meni veliko ceneje kakor kje drugje. Za pošteno blago in točno postrežbo se vam priporočam.

BENNO B. LEUSTIG

ENdicott 3426 1034 ADDISON RD. ENdicott 8506

Sedaj je čas, da si naročite FUR-COAT za bodočo zimo po NAJNIŽJIH cenah na WILL-CALL.

Če verjame... al' pa n...

Ko se je naš župan Fr... vsedel na županski stolček, ... je znašel v taki godli, da ... mu bilo malodane zmešalo. ... pan tukaj, župan tam, ... tukaj, govor tam, pozdrav ... skupine, seja za to, seja za ... temu delo, onemu pozicijo, ... da se nam je res smilil ... prejšnjega častitljivega ži... nja na sodnijskem stolu, je ... enkrat padel med čredo ... tikarjev, dobrih in slabih, ... se mu je kar črno delalo ... očmi.

Zato ni čudno, če se nan... njegova ženica, ali kakor ... ramo zdaj reči: mati žup... pritožila, da vidi svojega ... bega moža samo enkrat na ... den in sicer v nedeljo opo... ko so že tudi politikarji ... upehani, da pustijo župana ... miru in ženi v druščino.

France je bil od pete do ... ve v županskem uradu. Po... je hotel biti sam, v vsako ... je hotel vtakniti svoj nos, ... kor se spodobi dobremu p... nu in skrbnemu mestnemu ... spodarju. Nič se ne čudim... je bil celo v spanju v mestu ... ši in celo v sanjah metal ... ležne politikarje iz urada, ... pa govoril slavnostne govo...

Tako se je neke noči dr... v postelji in v spanju za... globokem in veličastnem ... "Lejdis end žentlmen!" ... no je pa mogel nadaljev... svojim patriotičnim gov... ga je oplazila njegova že... vajšno po glavi in cenjen... spod župan so zaprli us... lepo vlegli in sladko spa... prej. Naj počivajo v mir...

Drugo jutro sta imela ... spod in gospa županja pr... trku diplomatske razg... tekom katerih je gospa ... nja odločno zahtevala, ... bo v domači hiši in še sre... de noči poslušala politični... vorov, medtem ko se je g... župan veril gor in dol, ... vso noč odprl ust.

Tako jo je Frank še p... poceni odnesel, vse boljši ... ni, kot nek drugi naš čist... jak, ki se mu je nekaj p... nega pripetilo, samo da ... političnih govorov, amp... na ves glas razpravljal ... notranje zadeve. Sredi ... spanca je namreč, obl... umna, izbleknil: "Oh, ... strašno te imam rad, da ... kar snedel!" Vse bi bilo ... če bi ne bila njegova žen... ga slišala na lastna uš... ni napravila tako kot je ... županja s svojim možem... mu treščila blazino v gla... prav se je ogledovala za ... nim bolj trdim pred... ampak je prav prilizn... čela vleči iz njega: "P... Katero pa tako zelo šte... vej no, saj ne bom ni... K vsej sreči je pa stal... nja spanca zvesto ob str... jaku in mu je naglo del... na usta. Mož je lepo ... vlekel dreto, ženica ni ... jutra zatisnila očesa.

Ko se je vsedel zjutraj ... k zajtrku, mu je pa ... postavila tisto šalco ko... mizo, potem pa na vse ... že zatulila in vzdihovala: ... jaz reva! Tok tako, ... po drugih mečeš oči. ... pa nisem več dobra za... kar prec mi povej, kater... Mož je kar zijal in ko ... ženica povedala, kaj je ... nil v spanju, se je brih... žiček takoj odrezal: "Vi... prismode, kaj ne veš, da ... je o tebi sanjalo!. Saj ve... imam samo tebe rad na ... pa nobene druge."

"Pa res!" se je ženska ... smejala skozi solze in ... krepko objela, da so ... kosti pokale.

Kaj pravite, o kater... se mu je sanjalo?

SATAN IN IŠKARIOT

Po nemškem izvirniku K. Mays

Pogrešil bi denar. Pa da smo mu ga odnesli vprav mi, tega bi menda v prvem trenutku ne sumil. Saj niti čutil ni, da smo blizu.. Mislil bi, da mu je denar odnesel kak Mogollon, medtem ko je bil na zborovanju morebiti že prej —. Zagnal bi sicer neznanski trušč in spravil ves tabor na noge, pa iskali bi najprvo po taboru in po šotorih rdečkarjev. Sam pa bi medtem odnesel pete in tudi denar na varno. Seveda bi našli naš sled in planili drugo jutro za nami —.

Kaj pa, če bi djal v torbo mesto denarja kaj druga, da bi mislil, denar je še v njej —? Saj ni bilo verjetno, da bi že kar tisto noč pogledal v torbo pa zamudil bi se sicer, časa ni bilo, pa tvegati sem moral. Denar sem moral odnesti, vsaj denar.

In tako sem sklenil. Ako je Melton drugi dan denar pogrešil in ako so našli našo sled, bi seveda razumel, kdo ga je odnam, pa vsaj denar sem rešil. Meltona smo že še lahko dobili.

Vse nagleje so se mi podile misli po glavi, nego jih morem pripovedovati. Nekaj sekund, — pa je bil sklep storjen.

Vzel sem torbo izpod odeje. Če je sedajle prišel Melton, no — opravil bi z njim.

Usnjata je bila, z železno zaponko na ključ. Ali je vobče bil denar v njej —? Potipal sem, polna je bila. Hvalabogu —! Nazadnje bi bil še po nepotrebnem tvegal življenje.

Ampak torba je bila zaklenjena —. In ključ je seveda vtaknil v žep —.

Sitna reč —. Vzel sem nož in ulomil zaponko. Rahlo je počilo, torba je bila odprta. In šele tedaj sem se zavedel nevarnih posledic vloma. Kaj, če se me bo dala spet zapreti —. Zaman sem se trudil in ugibal, kaj bi storil. Ko bo videl ulomljeno zaponko, bi na mah razumel, da je okraden —.

Pa najsi je bilo kakorkoli,— naprej!

Segel sem v torbo. Različno drobnjad sem otipal, tisto ni bil denar. Pa otipal sem tudi močno, obilno listnico —.

Ni bilo dvoma, milijoni —. Nisem utegnil pogledati v listnico. Tudi ni bilo treba. Če je bil denar v torbi, je bil v listnici. Brž sem odrezal kos spodnje odeje pri nogah, kjer ni mogel izlahka opaziti, da je manjka, zložil kos na štiri ogle in ga vtaknil v torbo na mesto, kjer je bila prej listnica. Nato sem stisnil zaponko, zaskočila je, torba je bila spet zaprta in zaklenjena. Kako se je zgodilo, s tem si nisem belil glave. In tudi s tem ne, ali se bo dala spet kedaj odpreti. Morebiti se je pokvarila. Kaj za to —.

Položil sem torbo točno na mesto, kjer sem jo vzel in se odpravil.

Umik je bil mnogo težavnejši ko pohod na šotor. Sled sem moral zabrisati za seboj, da bi je vsaj koj prvi hip ne opazili. In sled zabrisati v temni noči, to ni lahka reč.

Djal sem torbo med zobe — v žep je nisem smel djati, lahko, da bi jo bil izgubil —, poravnal ležišče in zlezel iz šotora. V šotoru samem menda nisem pustil mnogo sledi. Moja obleka je bila sicer mokra, pa ne toliko, da bi se poznalo po tleh.

Količ sem spet zataknil, se oplazil po vseh štirih ritensko k bregu in s prsti ravnal travo za seboj. Zamudno delo! Pa skrbno je moralo biti opravljeno. In upal sem ,da bom dobro opravil. Sleherne bilke, ki si jo potlačil, kajpada ne moreš vzravnati pri takem "brisanju," dovolj je, da z roko gladiš travo v nasprotni smeri, koder si prišel. Močnejše bilke je treba seveda posebej poravnati. Pomaga pa ti pri tem poslu tudi nočna rosa. Travo osveži, sama se vzravna, kolikor je nisi že vzravnal, in drugo jutro o sledi ni nič več videti.

In na roso sem se največ zanašal. Vseh sledi v temi nisem mogel zabrisati, tudi nisem utegnil. Če pa bi padla rosa, bi ne bilo sledu več o mojem obisku v Meltonovem šotoru.

Dolgo je trajalo, da sem bil končno na bregu. Rdečkarji so še vedno zborovali.

Dunker je bil že nepotrpežljiv.

"Hvalabogu!" je šepnil skoraj preglasno. "Celo neskončno večnost sem vas že čakal. Od samih skrbi za vas me je spreletavalo toliko kurjih kož, da bi bil bogat človek, če bi mi jih kdo odkupil."

"In vendar bodete morali še potrpeti!"

"Še —? Zakaj —?"

"Rojakinjo še moram obiskati."

"Še niste bili pri njej —? Kaj pa ste počenjali tako dolgo v taboru?"

"Meltonov šotor sem preiskal."

"Je bil prazen?"

"Seveda. Hočem reči, čisto prazen ni bil. Nekaj sem našel, tisto sem vam prinesel, dragoceno je, ne sme se zmočiti in tudi ne izgubiti."

"Kaj bi bilo?"

"Listnica."

"Listnica —? Čigava —?"

"Meltonova."

"Je denar v njej?"

"Mislim, da je."

"Koliko?"

"Nekaj milijonov dolarjev."

Skoraj glasno se je začudil.

"Kaj —? Menda ja ne tista dedščina, ki si jo je Melton prisleparil —?"

"Tista."

"Srečen človek —! Čestitam vam! Niste zaman tvegali življenja!

Čujte," je silil, "bodite zadovoljni! Kar pojdiva! Ne tvegajte več, nego je treba! Poglavitno je, da imamo denar. Vseeno je, ali dobimo tatu ali ne —!"

"In Mrs. Werner —? Da ne govorim o odvetniku. Rešitu ju moram in zato moram nazaj v tabor."

"In kam bodete djali milijone —? S seboj jih menda ne bodete vzeli —."

"Vam jih izročam v varstvo."

"Hm —! Meni —? Dobro! Če mi le zaupate —. Milijonov še nisem imel v žepu —."

(Dalje prihodnjič)

Ves nov 1942 stenski papir!
Cena na debelo za vsakogar
VARNIŠI, ENAMEL
Vsa barva in stenski papir po znižanih cenah
Glenville Wallpaper & Paint
10018 ST. CLAIR AVE.
blizu E. 101. St.

Trgovski lokal v najem
Odda se v najem trgovski prostor na 6027 St. Clair Ave. Vprašajte pri lastniku Mr. Hahnu, 6027 St. Clair Ave., (zadej). (63)

Šivilja dobi delo
Delo dobi ženska, ki ima izkušnje v šivanju moške obleke. Vprašajte na 6905 Superior Ave. (x)

Zelo lepa prilika
Naprodaj je gostilna in restavracija, ki ima licenco D-5. Ima vso najmodernejšo opremo. Nahaja se na najbolj prometnem vogalu na St. Clair Ave. v sredini slovenske naselbine. Cena je jako ugodna. Ne zamudite te prilike, ki se vam nudi. Lastnik mora prodati, ker sta sama s ženo. Naslov izveste v uradu tega lista. (x)

Položaj Jugoslovanskih vojnih ujetnikov

Izjava g. dr. Subotića

KDO JE PAVELIĆ

Odlični poznavalec političnih razmer in ugledni književnik Pierre van Paassen, čigar knjigi "Days of Our Years" in "Time Is Now" sta zbudili v ameriški javnosti veliko zanimanje, je nedavno napisal knjigo "That Day Alone." V nekem poglavju razpravlja o vzrokih umora kralja Aleksandra in hkrati podaja živo sliko "poglavnika" današnje "neodvisne hrvatske države." Poglavje podajamo:

Zakaj je bil Aleksander ubit

Ante Pavelić je pravi fašist; neusmiljen in skrajno brezvesten, brezmejno nezaupljiv in krut. Prekršil je že vse zakone in vendar se mu še nikdar ni bilo treba zagovarjati za svoje zločine. H grozovitostim ga ni gnala vroča kri, snoval jih je s hladno premišljenostjo. Visok, postaven, lep za oko in s prikupnim vedenjem je Pavelić živel v mejah tiste mednarodne družbe, ki je imela svoja središča v Berlinu, Parizu, Deauville-u in v Monte Carlu, v povojnih letih. Pustolovec in slepar s temno preteklostjo je živel iz dneva v dan od svoje iznajdljivosti, prodajal se je brez pomislekov tistemu, ki mu je največ ponujal in bil na zelo slabem glasu.

Poznal sem tega človeka, ko je bil v službi Juana Marcha, lastnika španskih paroplovnih družb, ki je postal podpiralec Franco-vega uporniškega gibanja. Tedaj, v letih 1924, 1925 in 1926, je senor March kopičil svoje prve milijone. Trgoval je z belim blagom in Pavelić je bil negov glavni pošiljalec deklet iz Francije. Marseille je bil središče trgovine z Južno meriko. Pokojni Albert Londres je vso stvar razkril in Primo de Rivera je gospoda Marcha vrgel v ječo. Ne pa Pavelića, kajti ta jo je popihal.

Preden je prišel v zahodno Evropo, je bil poslanec v jugoslovanski skupščini, vodja majhne skupine hrvatskih prenapetežev in narodnih upornikov. Cilj te skupine je bila popolna ločitev od države. Zaradi teh uporniških načrtov je moral iz Jugoslavije v izgnanstvo. Ker po nesrečnem koncu Marchovega trgovanja ni bilo več zaslužka, se je prodal madžarski vladi. Leta 1930 so ga v Budimpešti postavili za "poglavnika" ali vrhovnega voditelja strahovalnega delovanja vstašev.

"Poglavnik" pomeni isto, kar "fuehrer" ali "duce" ali "caudillo." S tem naslovom je prišel krmarit Hrvatsko, ko je Hitler razdejal Jugoslavijo.

Tajna družba vstašev je delovala za uničenje temeljev Jugoslavije. Madžarska vlada je plačevala stroške, vendar je delala po naročilu Italije. S pomočjo Kvaternika in Gustava Perčeca je Pavelić začel netiti oboroženo vstajo v Hrvatski. S kupi denarja so njegovi delavci širili vznemirljive vesti po vseh delih države, ter zbirali okrog sebe zlasti ljudi s sumljivim značajem ali denarja potrebne, ki jih je mogel kupiti. Vse politične begunce pa, ki so prišli čez jugoslovanski mejo, bodisi v Madžarsko, ali v Italijo, ali v Rumunijo, so peljali pred Pavelića, ki jim je najprej vtepel v glavo, da jih bodo izročili jugoslovanskim oblastim ali pa zaprli in jim nato obljubljal, da se jih ne bodo dotaknili, če se pridružijo njegovemu gibanju.

Kmalu je imel Pavelić številu ljudi, razsejanih po glavnih prestolicah, na katere se je mogel zanašati in ki so izpolnjevali njegove ukaze, ker je njihova varnost pred zaporom trajala samo dotlej, dokler so ubogali svojega gospodarja.

Pavelić sam je imel dobre zveze s policijami Madžarske, Rumunije, Italije in Nemčije (po Hitlerjevem prihodu) ter z nekaterimi visokimi, Italijanom prijateljskimi osebami v Franciji, kakor Jeanom Chiappom, ravnateljem pariške policije in Pierreom Lavalom. Švica mu je prepovedala vstop v državo, V Nizozemski pa je poiskušal ustanoviti podružnico svojega društva pod imenom nekake poročevalne d r u ž b e. Poročevalno d r u ž b o je res ustanovil, boljše rečeno, najeli so zanjo prostore. A bila je poročevalna družba brez časnikarjev.

Nekega dne, pri svojem obisku v Nizozemski, čitam oglas v zelo uglednem in starokopitnem časopisu "Het Vaterland," s katerim je nekdo iskal primernega človeka za dopisniško delo pri nekem novoustanovljenem časnikarskem p o d j e t j u. Poiskal sem naslov in tam me je sprejela oseba, ki ni znala ne holandsko, ne angleško. Povprašal sem človeka, kakšne vesti hoče zbirati v Nizozemski, odgovoril je, da je dolžnost glavnega dopisnika samo pripravljanje vesti, ki prihajajo iz vzhodne Evrope. Izvleček je treba poslati v Ameriko. Če mi je mesto po godu, naj se oglasim prihodnji teden, ko bo v Haagu glavni ravnatelj. Ravno mi je izročal svojo posetnico, ko mu iz denarnice uide košček papirja in pade na tla. Poberem ga in mu ga izročim. Na papirju je bil narisan grb VMRO-a, "Vnutrašna Makedonska Revolucionarna Organizacija;" meč in sv. pismo.

Službe nisem hotel, pač pa sem hotel izvedeti, kakšna je ta poročevalna družba, ki svoje dopisnike išče s časopisnimi oglasi. Ko sem se čez teden dni vrnil, je imela pisarna novo pohištvo in novo okrasje. Nekak pisar in sprejemalec obiskovalcev je sedel za težko mizo iz mahagonija. Nad glavo tega človeka je visela slika . . . pokojnega carja Nikolaja II., v naravni velikosti. Vprašam človeka, ki ga vidim že drugič, kaj prav za prav pomeni slika pokojnega ruskega carja v pisarni poročevalne družbe. Odgovori mi smehljaje, da je samo znak.

"Kakšne znak?" vprašam.

"Znak slave," reče človek.

"Minljive slave?"

"Ne, slave, ki je na potu," odvrne človek.

Ko me pusti v sobo, kjer naj bi srečal ravnatelja, mi mimogredoč omeni, da se mnogi ugledni holandski denarniki zanimajo za novo podjetje. Navede nekoliko imen. V "svetišču" urada se srečam z očmi v oči z Antonom Pavelićem.

"Kako naj poročevalna družba," pravim med razgovorom, "podpre vaše načrte o dosegi hrvatske neodvisnosti, saj to je glavni cilj v vašem življenju, ne?"

"Da," pravi on, "a tukaj je naš glavni namen zbirati vesti iz Rusije."

"Kaj nismo tu v Haagu malo daleč od Rusije?"

"Ko pride čas, bomo imeli naše dopisnike v Rigi."

"In zakaj ravno Rusija?"

"Priprave," r e č e Pavelić skrivnostno. "Priprave za bodočnost, za novo razdelitev petrolejskih vrelcev. Zato se za stvar zanimajo holandski mogočniki in nas podpirajo."

"Kako boste pa ruske petrolejske vrelce razdeljevali, če jih pa boljševiki drže?"

"Oh, saj jih ne bodo dolgo," me je prepričeval Pavelić. "Kmalu bo vojna in potem bo rdeče strahovlade konec. Končno imamo vsaj enega borca za poštenost v Evropi . . ."

"Kdo pa je to?"

"Adolf Hitler!"

Potem sem šel. Čez dva meseca, ko sem spet hodil tod mimo, sem zapazil, da je podjetje zaprto. To je bilo v juliju,leta 1934.

Zdi se, da se je iz Nizozemske Pavelić vrnil v Vzhodno Evropo. Kakor že, kmalu so se raznesle vesti, da zbira svoje upornike in begunce in jih pošilja v taborišča. V teh taboriščih, bila so v Madžarski in v Italiji, je Pavelić začel učiti novince v razbojniškem poklicu.

Med temi taborišči je najbolj znano posestvo Janka Pazsta, blizu jugoslovanske meje. Pavelić je neprestano potoval med Madžarsko in Italijo. Kadar je bil v Rimu, se je šopiril v najbolj izbrani družbi črnosrajčnih veljakov. Pogosto je obiskoval Palazzo di Venezia in nekoč ga je sprejel papež Pij XI., ki, resnici na ljubo, ni nič vedel o razvpitosti tega človeka.

Da bi skrhal jugoslovansko državo, je Pavelić zagovarjal ubijanje in vojaške upore. V svojih številnih spisih in poročilih, kakor Ustaša in Grič, ki so jih njegovi delavci skrivaj razdeljevali ob madžarsko-jugoslovanski meji, je ščuval hrvatsko prebivalstvo, naj ubije kralja Aleksandra in člane njegove vlade, češ, da si bodo samo s tem mogli priboriti neodvisnost.

Ubiti Aleksandra je res postalo glavni namen vse te razbojniške drhali. Anton Pavelić je držal vse niti v rokah. Hoteč preslepiti svet, da bi uboj kralja pomenil samo izraz narodove jeze in obupa, v katerega ga je pognalo zatiranje, je najprej poslal v Hrvatsko majhne skupine razbojnikov. Ti so po načrtu najprej začeli napadati vojaške in policijske straže in dvigati v zrak mostove in predore. Ko pa je izvedel za nameravani obisk Aleksandra v Parizu, je Pavelić s pomočjo Budimpešte in Rima (kjer je dobil ponarejene potne liste) poslal dve skupini posebej izučenih ubijalcev. Prva je odšla v Pariz, kjer naj bi napravila svoje, če bi se poiskus v Marseille-u ponesrečil.

Trije morilci, namenjeni v Marseille, so potovali skozi Švico in kot popotniki prišli z vozom do neke francoske vasi, kjer so jim v naprej naročili sobe. Odtod so vsak posebej o d š l i v Harseille. V hotelu "Victoria" b l i z u Cannebiere-a so se sestali s skrivnostno plavolasko, ki je bila, po kasnejših ugotovitvah sklepajoč, Pavelićeva priležnica. Ta je vsakemu dala po en samokres. Vodja te trojke, Kvaternik, ki so mu Hitlerjevi osvojitvi Jugoslavije plačali z imenovanjem za Veikega Upravnika Hrvatske, si je ogledal spored pomikanja kraljevskega sprevoda in izbral kraj, kjer naj bi napadli.

Ko se je Aleksander pripeljal iz Vieux-Port-a, kjer se je izkrcal, ga je spremljal Louis Barthou, francoski zunanji minister. Kralj je umrl takoj, Barthou pa je izdihnil v rešilnem vozu na potu v policijsko načelstvo. Poveljnik francoskega generalskega zbora, je bil nevarno ranjen.

Po zločinu je Pavelić pobegnil v Italijo, kjer ga je zgolj slučajno policija v Torinu prijela in priprla. Ko je grof Galeazzo Ciano zanj zvedel, so ga takoj izpustiti. Poklicali so ga brzojavno v Rim. Tu je Pavelić živel v razkošno urejeni vili, ki mu jo je dal italijanski zunanji minister, vse do časa, ko je nemška vojska vkorakala v Hrvatsko. Francija je zaman zahtevala njegovo izročitev.

Jugoslovanska kraljica-vdova je vložila tožbo proti Paveliću in Kvaterniku in izročila stvar svojemu pravdnemu zastopniku Josephu Paulu Boncour-u, bivšemu ministerskemu predsedniku in zunanjemu ministru v Franciji. Paul Boncour je pri pravosodnem ministerstvu v Rimu zahteval izročitev. Če bi ne bilo Pierre-a Laval-a bi Rim moral ubijalca izročiti. Ta gospod pa je Paula Boncour-a, ko je postal francoski ministerski predsednik, pregovoril ali mu ukazal, naj stvar pusti, zaradi "saizon d'etat." Lavalova politika je imela namen spraviti francosko-italijanske odnošaje na "realistično podlago."

L. 1941. že postal Pavelić, gangster in razbojnik, poglavar hrvatske zemlje, ki jo je onečastil s svojim umazanim in zločinskim življenjem. Duce in fuehrer nista mogla najti bolj pripravne osebe kot njega, ki jima je napravil tako veliko uslugo.

Kaj je Anton Pavelić napravil tisti odločilni trenotek, ko so odjeknili streli v Cannebiere v Marseille-u? Ubil je Aleksandra, jugosovanskega kralja, najbolj zanesljivega francoskega zaveznika v Vzhodni Evropi, temeljni kamen v loku francoske politike zavezništva z vzhodom. Samo Aleksander bi mogel obdržati kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev celo.

Po njegovi smrti je Jugoslavija zaradi nesloge in razdorov prenehala biti velika vojaška s i l a na Balkanu in opešala. Aleksandrova smrt je Italiji odstranila nevarnost, da se utegne nekega dne znajti v francosko - jugoslovanskih kleščah. Pavelić je spravil s pota tudi Barthou državnika, ki si je prizadeval združiti Rusijo in Francijo v obrambni zvezi. Če bi se to zgodilo, bi bil mir v Evropi zavarovan za dolgo dobo. Kajti tedaj bi gospoda Hitlerja stisnil jekleni obroč francosko-ruskega zavezništva.

—o—

Žalostni ostanki umikajoče se nemške armade na ruski fronti. — Ruski vojaki si ogledujejo plen, ki so ga dobili za umikajočimi se Nemci. Rusi pravijo, da so to ostanki španske "Blue Division" (plave divizije), ki se je borila ob strani Nemcev. Poročajo tudi, da je bilo pri tej ofenzivi zajetih krog 45,000 Nemcev in krog 12,000 pa pobitih.

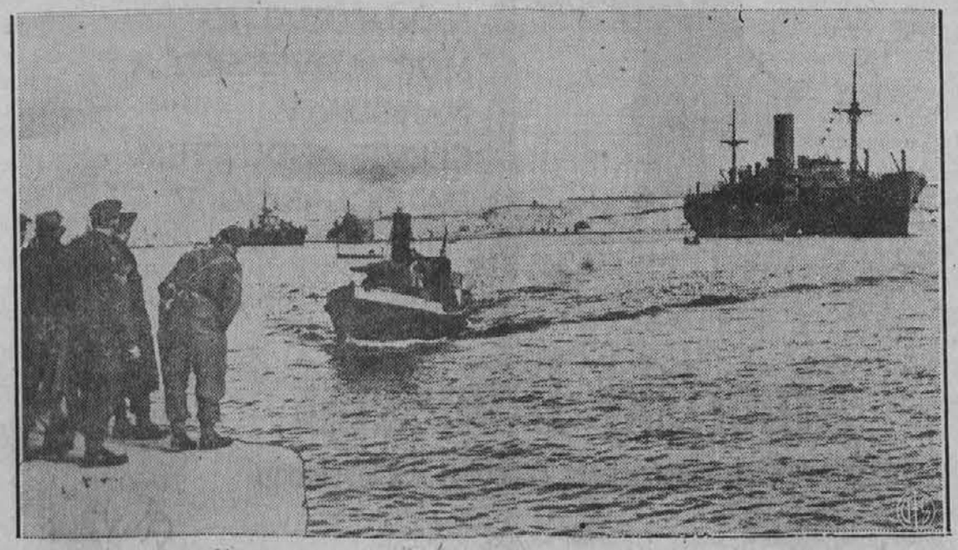

Najbolj obstreljevan kraj v tej vojni je gotovo utrjeni angleški otok Malta, ki je severno od afriške obale v Sredozemskem morju. V bližini je italijansko vojaško oporišče na Siciliji, odkoder napadajo osiščni bombniki. Kljub silnim zračnim napadom sovražnih letal, pa je angleški konvoj vseeno pripeljal posadki na Malto vojnega materiala in hrane.

MALI OGLASI

Soba se odda
Velika opremljena soba se odda za enega ali dva fanta z vso udobnostjo. Vprašajte na 563 E. 103., telefon GLenville 9812. Pokličite po štirih popoldne. (64)

Delo išče
Ženska išče delo za pomoč v kuhinji ali čiščenje, za vsak dan, ali samo za nekatere dneve. Pokličite po telefonu POtomac 4069.

Stanovanje se išče
Želi se dobiti stanovanje 4 sob s kopališčem in furnezom, med Addison Rd. in 79. cesto, ter med St. Clair in Superior. Pošite ali pokličite Max Vlasicek, 638 E. 118. St. (64)

★ ★ ★ ★

Za las je manjkalo

ROMAN

★ ★ ★ ★

Sledijo priče za obrambo.

Prvi nastopi župnik iz Brechyja, ki potrdi vse, kar je obramba navedla o njem. Zraven doda, da pozna Jacquesa iza otroških let in da ne pozna nobenega boljšega in poštenejšega moža. Sovraštvo, o katerem se toliko govori, po njegovem mnenju sploh ne eksistira. On ne more verjeti in ne verjame, da bi bil obtoženec kriv.

Druga priča, namreč duhovnik, ki je šel tiste noči preko Marshalovega križišča, je tudi potrdil navedbe obrambe.

Nastopile so še tri priče, nato pa je dobil besedo državni pravdnik g. Gransiere, o katerem moramo reči, da je v govoru, ki je trajal nad eno uro, prekosil samega sebe. Ko je skončal, je imel vsakdo, ki mu je verjel, pred svojimi duševnimi očmi svetniško sliko grofovske družine, dočim je bil Jacques naslikan v tako strašnih barvah, da bi se moral zjokati nad samim seboj. Seveda je pri tem spretno podžigal verske in politične predsodke. Ko je zaključil, so ženske v avdijenci jokale.

Obtoženca je zagovarjal Folgat, ki je zgovorno pobijal trditve prosekucije ter zaključil:

"Kakšni dokazi še ostanejo? Pričanje grofa Claudieuseja. To pričanje, porečete, je porazno. Priznam, da je nekaj izrednega. Videli ste pričo, ki je čakala, dokler ni malone napočila zadnja ura in šele tedaj spregovorila. In vi mislite, da je to naravno! Vi mislite, da je doslej molčal iz velikodušnosti. Jaz pa vas vprašam, ali bi mogel najkrutejši sovražnik ravnati bolj nečloveško? Prosekucija pravi, da ni bil še nikdar noben zločin bolj dokazan kot ta. Jaz pa nasprotno trdim, da ni bil še nikdar noben kriminalni slučaj tako zavit v meglo in da je prosekucija tako daleč od resnice, da ne ve niti prve besede tajne, ki se skriva za to zadevo."

Ko je sedel, so morali sodni sluge intervenirati, da so prepričili aplavz v dvorani; Folgatov prepričevalni govor je vse tako navdušil, da če bi bila porota tisti hip glasovala, bi bil Jacques gotovo oproščen.

Toda predsednik je odredil petnajst minut odmora. Medtem so prižgali luči, kajti zvečerilo se je že.

Ko je predsednik spet otvoril zasedanje, je prosil za besedo državni pravdnik, ki je izjavil:

"Jaz ne bom odgovoril na očitke obrambe, kakor sem prvotno nameraval. Grof Claudieuse bo vsak čas plačal s smrtjo za napor, ki ga je zahteval njegov prihod semkaj, da vam je predložil svoje dokaze. Domov ga niso mogli več nesti. Bolnik se nahaja v sosednji sobi in je medtem že nemara izdihnil."

Ker se obramba ni nameravala poslužiti svoje pravice ter nagovoriti porote in je tudi obtoženec izjavil, da nima ničesar pristaviti, je predsedujoči sodnik podal poroti svoje inštrukcije, nakar se je porota umaknila na posvetovanje.

Vročina v dvorani je bila strašna in napetost skoro neznosna, vendar ni nihče navzočih mislil na to, da bi šel ven. Med množico je krožilo tisoč nasprotujočih se govoric. Nekateri pripovedujejo, da je že umrl, dočim drugi trdijo, da se mu je obrnilo na bolje, s pristavkom, da je poslal po brechyjskega župnika.

Nekoliko sinut po deveti uri se je porota vrnila.

Pravdorek se glasi, da je Jaques de Boiscoran spoznan za krivega in, jemajoč v obzir olajševalne okoliščine, obsojen na dvajset let prisilnega dela.

TRETJI DEL

Prvo poglavje

Tako je g. Galpin triumfiral in g. Gransiere je imel vzrok, biti ponosen na svojo govorniško nadarjenost.

Jacques de Boiscoran je bil spoznan za krivega in obsojen.

Toda mladi mož je bil videti povsem miren, ko je predsednik sodišča g. Domini razglasil obsodbo — hladen in bolj hraber kakor obsojenec, postavljen pred puške, ki odkloni rutico, da se mu zaveže oči in sam krikne na strelce poslednje povelje.

Še zjutraj, nekaj trenutkov pred pričetkom obravnave, je dejal Diani:

"Vem kaj me čaka; toda jaz sem nedolžen. In nihče ne bo videl bledice na mojem obrazu, niti me ne bodo slišali prositi milosti."

Ko je nastopil kritični trenutek, je zbral vse svoje sile in držal svojo obljubo. Ko so predsednikove zadnje besede utonile v mrmranju množice, se je obrnil k Folgatu in mirno dejal:

"Ali vam nisem pravil, da bo napočil dan, ko mi boste vi prvi potisnili orožje v roke?"

Folgat je vstal. Njegov obraz ni kazal ne jeze niti razočaranja odvetnika, ki je pravkar izgubil pravdo, o kateri je bil v dno srca prepričan, da je bila pravična.

"Tisti dan še ni prišel," je odgovoril. "Ne pozabiti svoje obljube. Mi se bomo borili, dokler bomo videli en samcat žarek upanja. In mi imamo več nego zgolj golo upanje. V enem mesecu, morda v enem tednu ali jutri, bomo maščevani."

Nesrečnež je odmajal z glavo.

"Ampak vzlic temu je padla name težka senca sramote obsodbe," je mrmral.

Nato je vzel iz gumbnice trak Častne legije ter ga izročil Folgatu, rekoč:

"Vzemite to le za spomin name; in če ne bom imel nikdar več pravice, nositi ga —."

Medtem so se dvignili tudi orožniki, katerih naloga je bila, stražiti jetnika in njihov narednik je dejal Jacquesu:

"Gospod, treba bo oditi. Dajte, dajte, nikar vendar ne obupujte! Ne izgubite poguma. Saj je pred vami še priziv, prošnja za pomiloščenje, medtem pa še lahko pripeti kaj neprevidevanega v vaš prid."

Folgat je imel dovoljenje, spremiti jetnika v njegovo celico, toda le-ta je preprečil njegovo namero, rekoč s trpečim glasom:

"Prijatelj, prosim vas, pustite me samega. Drugi so bolj potrebni vaše navzočnosti nego jaz. Diana, moj ubogi oče, moja mati. Pojdite k njim. Povejte jim, da leži vsa strahota obsodbe v njihovem gledanju na stvar. Naj mi odpustijo, da jim povzročam toliko neprilik in da bi se morali sramovati, da sem njihov sin, njen zaročenec —."

Nato je segel v roke obema odvetnikoma, rekoč:

"In vidva, moja prijatelja, kako naj se vama zahvalim? O, saj vem, če bi zadostovala neprekosljiva zmožnost in gorečnost, kakršno sta pokazala vidva, tedaj bi bil zdajle prost. Tako pa —" in jetnik je pokazal s prstom na majhna vrata, skozi katera je vodila pot v ječo ter žalostno pristavil: "Tako pa se mi tamle odpirajo vrata na galeje. Odslej —."

Mladi mož ni mogel več nadaljevati, kajti njegove moči so bile izčrpane. Odklonivši roko, ki mu jo je prijazno ponudil narednik, se je obrnil ter naglo odšel proti omenjenim vratom.

Magloire je bil ves izven sebe od žalosti.

"Ah, zakaj ga nismo mogli rešiti?" je potožil svojemu kolegi. "Pa naj še kdo reče, da nima pravica zavezanih oči! Toda pojdiva, tu ne moreva ostati."

Moža sta vtonila v množici, ki se je počasi razhajala. Ko sta se gibala med njo, sta takoj spoznala, da je že začela na svoj način reagirati na današnjo obsodbo — na povsem nelogičen, toda ne nenarazumljiv ali v takih slučajih osamljen način.

Jacques de Boiscoran, ki je bil predmet splošnega ogorčenja, dokler je bil zgolj pod sumom, si je pridobil simpatije vseh, čim je bil obsojen. Zdelo se je, kakor bi bila usodna obsodba izbrisala strahoto zločina. Ljudje so ga pomilovali, obžalovali njegovo usodo in ob misli na njegovo družino, njegovo mater in zaročenko malone preklinjali strogost sodnikov.

Vrh tega so tudi najbolj kratkovidni med njimi opazili, da je bilo nekaj narobe z obravnavo. Morda v vsi množici ni bilo enega človeka, kateremu se ne bi dozdevalo, da ni obravnava prinesla vsega na dan—da se je za vsem skrivala neka tajna, katere se ni dotaknila ne prosekucija niti obramba. Zakaj je bil na primer Coleau samo enkrat omenjen in še takrat povsem slučajno? Mož je bil bebec, o tem ni bilo dvoma, vendar je bilo njegovo pričanje, ki je vrglo sum na Jacquesa. Zakaj ga ni prosekucija ali obramba pozvala na obravnavo?

Tudi pričanje grofa Claudieuseja, ki se je zdelo prvotno tako prepričevalno, se je zdaj ostro kritiziralo. Najkritičnejši opazovalci so menili:

"To je bilo zgrešeno. To je bila prevara. Zakaj ni govoril poprej? Pošten človek ne čaka, da nasprotnik obleži na tleh, preden ga udari."

Drugi so menili:

"Ali ste videli, kako sta se pogledala grof Claudieuse in gospod de Boiscoran? Ali ste čuli, kaj sta si imela reči? Človek bi prisegal, da imata med seboj nekaj mnogo hujšega, nego je tista tožba zaradi onega potoka."

Od vseh strani pa se je slišalo:

"Vsekakor pa je gospod Folgat v pravem. Zadeva še od daleč ni razčiščena. Poroto je vzelo dolgo, preden se je odločila. Mogoče bi bil gospod de Boiscoran oproščen, da ni gospod Gransiere zadnji trenutek naznanil, da umira grof v sosednji sobi."

Magloira in Folgata so te opazke množice, ki jih seveda nista preslišala, navdale z velikim zadoščenjem, saj sta vedela, da vzlic vsemu grmenju sodnikov proti vplivanju na razsodbe od strani publike, ista navsezadnje vedno najde svoj izraz v sodnih dvoranah in češče kot si mislimo vpliva na poroto in ji narekuje svoj pravdorek.

Magloire se je zadovoljno nasmehljal, rekoč:

"Zdaj smo lahko zadovoljni, moj mladi kolega. Jaz poznam Sauveterre v dno srca. In jaz vam povem, da je odslej javno mnenje na naši strani."

Ko sta se nazadnje prerinila skozi množico do vrat, ju je ustavil eden sodnih slug ter dejal:

"Oni bi vaju radi videli."

"Kdo?"

"Jetnikova družina. Ubogi ljudje! Nahajajo se v pisarni gospoda Mechineta. Gospa Daubigeon mi je naročil, naj jih spustil noter. Tudi gospa markizo de Boiscoran so pripeljali noter, ko je omedlela v sodni dvorani."

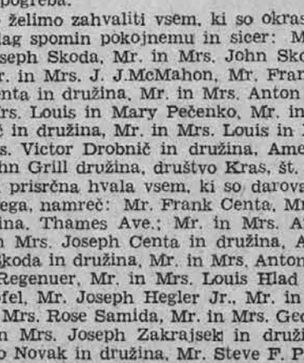

NAZNANILO IN ZAHVALA

Globoko potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je nemila smrt odvzela prebljubljenega in nikdar pozabljenega strica

Anton Centa

ki so nepričakovano naglo zatisnili svoje trudne oči dne 17. februarja, 1942. Rojeni so bili leta 1875 v vasi Kot pri Velikih Laščah.

Po spremstvu iz Frank Zakrajšek pogrebne kapele in opravljeni pogrebni sveti maši v cerkvi Marije Vnebovzete smo jih položili k večnemu počitku dne 20. februarja, 1942 na Calvary pokopališče.

Tem potom se želimo prisrčno zahvaliti monsignorju Rt. Rev. Vitus Hribarju za opravljene cerkvene pogrebne obrede in za ganljiv tolažilni govor v cerkvi.

Iskrena hvala vsem, ki so nam bili v tolažbo, vsem, ki so se prišli pokropit, vsem, ki so čuli in molili ob krsti ter se udeležili svete maše in pogreba.

Prisrčno se želimo zahvaliti vsem, ki so okrasili krsto s krasnimi venci v blag spomin pokojnemu in sicer: Mr. Frank Skoda, Mr. in Mrs. Joseph Skoda, Mr. in Mrs. John Skoda, Mr. in Mrs. Jim Bolzon, Mr. in Mrs. J. J.McMahon, Mr. Frank Centa, Mr. in Mrs. Joseph Centa in družina, Mr. in Mrs. Anton Debelak in družina, Mr. in Mrs. Louis in Mary Pečenko, Mr. in Mrs. Joseph in Angela Drobnič in družina, Mr. in Mrs. Louis in Frances Belaj in hči, Mr. in Mrs. Victor Drobnič in družina, Ameriška Domovina, Mr. in Mrs. John Grill družina, društvo Kras, št. 8 SDZ

Enako tudi prisrčna hvala vsem, ki so darovali za svete maše za dušo pokojnega, namreč: Mr. Frank Centa, Mr. in Mrs. Joseph Centa in družina, Thames Ave.; Mr. in Mrs. Anton Debelak in družina, Mr. in Mrs. Joseph Centa in družina, Addison Rd.; Mr. in Mrs. Louis Skoda in družina, Mr. in Mrs. Anton Milavec in družina, Mrs. M. Regenuer, Mr. in Mrs. Louis Hlad in družina, Mrs. Pauline Stampfel, Mr. Joseph Hegler Jr., Mr. in Mrs. John Krebel in družina, Mrs. Rose Samida, Mr. in Mrs. George Gregorcic in družina, Mr. in Mrs. Joseph Zakrajsek in družina, E. 73rd St.; Mr. in Mrs. Leo Novak in družina, Mr. Steve F. Pirnat, Mrs. Mary Grill in družina, Arrowhead Ave.; Mr. in Mrs. F. Grill in družina, Hale Ave.; Mr. in Mrs. Anton Arko in družina, Mr. in Mrs. Anton Korošec in družina, Mr. in Mrs. Charles Skufca in družina, Mr. in Mrs. Frank Urankar in družina, Mr. in Mrs. Joseph Perusek in družina, Hale Ave.; Mr. Joseph Adamic, Mr. in Mrs. Joseph Mikar in družina, Mr. in Mrs. Frank Levstek, Lakewood, O.; Mrs. Andolek in družina, Addison Rd.; Mr. in Mrs. John Adamic in družina, Mr. in Mrs. Louis Oblak, Mr. Louis Ambrožič, Mr. in Mrs. Joseph Levstek in družina, Mr. in Mrs. John Rutar, Mr. Joseph Gornik, Holmes Ave.

Ravno tako tudi prav lepa hvala članom društva Kras, št. 8 SDZ za udeležbo pri pogrebu, posebno pa onim, ki so nosili krsto ter jih spremili in položili k večnem počitku.

Lepo se želimo zahvaliti pogrebnemu zavodu Zakrajšek Funeral Home za vso prijazno postrežbo in za lepo urejen pogreb.

Preljubljeni in nikdar pozabljeni stric, ki ste se tako nagloma ločili od nas, globoko potrti nad Vašo izgubo Vam želimo, da počivate sedaj mirno v zasluženem počitku. Večna luč naj Vam sveti in lahka naj Vam bo ameriška zemlja.

Žalujoči ostali:
FRANK in JOSEPH CENTA in ANTON DEBELAK, nečaki
MARY PEČENKO in ANGELA DROBNICH, nečakinji
V stari domovini pa zapuščajo brata JOHN CENTA in številne sorodnike.

Cleveland, O., 17. marca, 1942.

ŽENINI IN NEVESTE!

Naša slovenska unijska tiskarna vam tiska krasna poročna vabila po jako zmerni ceni. Pridite k nam in si izberite vzorec papirja in črk.

Ameriška Domovina

6117 St. Clair Ave. HEnderson 0628

...Katera NOGA je vaša?

Prva je normalna noga, druga je šibka noga, tretja je takozvana 'flat' noga. Nepravilnosti pri nogah povzročijo sitnosti pri čevljih—brez da bi se omenjalo bolečin nog, stopalov in telesa. Pridite v našo trgovino za odtis vaših nog v nogavicah—brezplačno. Dovolite, da vam pokažemo kako lahko dobite hitro, trajno olajšanje bolečin v nogah potom dr. Scholl-ove udobnostne posluge za noge, ki jo imamo v naši trgovini.

MANDEL'S SHOE STORE

6107 St. Clair Ave.

Ako iščete dobrega popravljalca za vaše čevlje, pridite k nam. Vedno prvovrstno delo. Popravljamo stare čevlje ter imamo polno zalogo finih, novih moških čevljev. Cene zmerne.

FRANK MARZLIKAR
16131 St. Clair Ave.
(Tues. x)

PREMOG — COKE

Razvažamo po vsem Clevelandu. Vprašajte za naš budget načrt. Pregled furnezov zastonj.

WHITE WAY COAL CO.
3858 SUPERIOR AVE.
HEnderson 6177
DAJEMO EAGLE ZNAMKE

Oblak Furniture Co.
TRGOVINA S POHIŠTVOM
Pohištvo in vse potrebščine za dom
6612 ST. CLAIR AVE.
HEnderson 2978

Zaupanje

★ ★ ★

MODRI TRGOVCI POKAŽEJO SVOJE ZAUPANJE V NAKUPOVALNO MOČ SLOVENSKEGA NARODA V CLEVELANDU S TEM, DA OGLAŠAJO V

★ ★ ★

Ameriški Domovini

najstarejšem slovenskem časopisu v Clevelandu

6117 St. Clair Ave. HEnderson 0628

Najboljšo Garancijo Zavarovalnine Jamči Vam in Vašim Otrokom

KRANJSKO-SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA

Najstarejša slovenska podporna organizacija v Ameriki . . . Posluje že 48. leto

Članstvo 37,800 **Premoženje $5,000,000**

Solventnost K. S. K. Jednote znaša 127.24

Če hočeš dobro sebi in svojim dragim, zavaruj se pri najboljši, pošteni in nadsolventni podporni organizaciji,

KRANJSKO SLOVENSKI KATOLIŠKI JEDNOTI

kjer se lahko zavaruješ za smrtnine, razne poškodbe, operacije, proti bolezni in onemoglosti.

K. S. K. JEDNOTA sprejema moške in ženske od 16. do 60. leta, otroke pa takoj po rojstvu in do 16. leta pod svoje okrilje.

K. S. K. JEDNOTA izdaja najmodernejše vrste certifikate sedaj dobe od $250.00 do $5,000.00.

K. S. K. JEDNOTA je prava mati vdov in sirot. Če še nisi član ali članica te mogočne in bogate katoliške podporne organizacije, pojdi trudi se in pristopi takoj.

Za pojasnila o zavarovanju in za vse druge podrobnosti se obrnite na uradnike in uradnice krajevnih društev K. S. K. Jednote, ali pa na:

GLAVNI URAD
351-353 No. Chicago St. Joliet, Ill.